

Idrottsminnen

Nr 2 • Juni 2016

Gun Eriksson, numera Olsson, Ljusne AIK

"Hälsinglands bästa idrottsman 1966"

Hälsinglands Idrottshistoriska Sällskap

Idrottsminnen nr 2 • 2016 • Årgång 25

Hälsinglands Idrottshistoriska Sällskap (HIHS)

Hemsida www.hihs.se

Bankgiro: 273-0133

Idrottsminnen

Redaktör: Erik Wiger erik@wiger.net

Conny Forsell conny.forsell@outlook.com

Styrelsen 2016:

Ordförande: Erik Wiger

**Yckelsbo Konvaljväg 5
820 40 Järvsö**

erik@wiger.net

070-749 00 38

V ordförande: Leif Styrman

**Trastvägen 25
824 33 Hudiksvall**

ulla.marta@telia.com

070-229 93 00

Sekreterare: Harry Enestig

**Hedåsvägen 2
821 30 Bollnäs**

harry.enestig@telia.com

0278-156 45

070-547 20 95

Kassör:

Owe Flodin

**Ed, Morgatan 16
820 41 Kors Krogen**

flodin.owe@telia.com

0651-221 64

070-569 08 31

Ledamöter: Conny Forsell

**Växbo 3225
821 95 Bollnäs**

conny.forsell@outlook.com

0278-66 61 24

073-758 16 67

Sune Nordh

**Mossbergsvägen 22
826 36 Söderhamn**

sune.nordh@soderhamn.com

070-356 14 10

	Erling Strandberg Kitte 266 820 70 Bergsjö	0652-170-16 076-822 23 74
Adj.ledam.:	Anders Skoglund Djupegatan 15 824 50 Hudiksvall	agskoglund@gmail.com 0650-101 16 070-690 93 01
Suppleanter:	Lars Hedlund Svarven 408 826 04 Norrala	lars.hedlund@soderhamn.com 070-624 78 56
	Göran Strömbom Hållsta 211 824 93 Hudiksvall	goran.strombom@mbox.lidnet.se 070-533 86 65
Hedersledam:	Olle Hedgren Ringvägen 7C 826 50 Söderhamn	0270-106 89 070-225 77 04
	Carl-Fredrik Spansk Gästrikev 11 826 39 Söderhamn	cf.spansk@soderhamn.com 070-637 60 62
Valberedn:	Hans-Ola Larsson Njutångersvägen 2 825 92 Njutånger	hansolas@hotmail.com 070-631 13 24
	Lars Andersson S. Kyrkesplanaden 8 824 43 Hudiksvall	larsg.andersson@telia.com 0650-59 55 99
Hemsida:	Anders Skoglund Djupegatan 15 824 50 Hudiksvall	agskoglund@g.mail.com 0650-101 16 070-690 93 01

Redaktören har ordet

Att lära av historien...

är viktigt , då behöver man kanske inte göra om gamla misstag.

Att inte ta med skadade idrottsmän till stora mästerskap är en lärdom, som i varje fall friidrotten lärt sig.

Kanske också glömt?

Den erfarenheten gjorde friidrotten inför och under OS -56 som gick i Melbourne i november månad, alltså när det var sen höst i Sverige.

På den tiden fanns inte hallar att träna i och följden blev att man försökte hålla igång och vässa form i höstkyla.

Den svenska friidrottstruppen hade ett träningsläger, toppningsläger skulle man kalla det idag, inför avresan till Melbourne.

För att klara kylan någorlunda drog man i hop riskasar som eldades så att idrottsmännen kunde få hjälp att hålla värmen mellan loppen, hoppen och kasten.

Bengt "Benke" Nilsson, höjdhopparen, vårt största medaljhopp, sträckte en ljumske och fick övergå till rehab-träning. Torgny Wåhlander, finalaspirant i längdhopp, sträckte en muskel i baklåret och fick också övergå till rehab-gruppen. En av simmarna hade fått en sträckning i en ryggmuskel under träning i en kall utomhusbassäng. Fler exempel fanns.

Dagarna före OS-start spekulerades på, även i dag känt

manér, om de skulle bli hela och friska till OS-starten.

Truppens läkare, Rolf "Lammet" Ljungqvist blev känd i svenska idrottskretsar då OS-rapporterna från Melbourne började eller slutade med en lägesrapport från doktorn och hans medicinska team.

"Benke" Nilsson gjorde ett tappert försök att klara kvaltävlingen men stannade på 1,90, långt ifrån det personliga rekordet, världsresultatet 2,11.

Torgny Wåhlanders lårmuskel brast helt under första ansatslöpningen.

Aldrig mer skadade idrottsmän till stora mästerskap, sa man sedan.

Inför OS i München 1972 var vi där igen. Kjell Isaksson, då en av världens två bästa i stavhopp, skadade sig en månad före OS. Hans rehabträning fungerade bra och han togs ut till OS. Inför hans OS-start rapporterade OS-ledningen varje dag att han blev bättre och bättre. Det såg ljust ut sa man i OS-ledningen.

En dag, strax före stavhoppets kvaltävling, satt jag tillsammans med stavtränaren Knut Pihl och fikade. Då kom en svensk journalist och slog sig ner hos oss.

- "Nu är det spännande att se hur det går för Kjell" sa han.
- Nä, egentligen inte" sa Knut Pihl "han har inte hoppat stav på en månad och då har man inte på en olympiad att göra".
- "Det säger Du nu" sa journalisten.
- "Det har jag sagt hela tiden" sa Knut, "men nu sköts det av Olympiska kommittén, som säger att han är frisk.

Hur det gick?

Jo, Kjell gjorde ett tappert försök men lårmuskeln brast i första hoppet.

Vad betyder det för våra fotbollslag?

Jag vet inte. Varje idrott måste lära av egna erfarenheter.

Men spelare som rehabtränar eller som sitter på bänken i sina klubblag - kan de vara på topp?

Jag hoppas att jag har fel! Det kanske fungerar i fotboll.

Varje idrott måste lära av sina egna erfarenheter och misstag.

Erik

Det finns platser kvar till

**"Finnkampsbåten"
och
friidrottslandskampen
Finland - Sverige**

i Tammerfors den 2-5 september 2016.

Se mer information på vår hemsida: www.hihs.se

eller kontakta

Erik Wiger, 070-749 00 38 erik@wiger.net

Hälsinglands bästa idrottsman 1966:

Gun Eriksson, Ljusne AIK.

Egentligen var jag en rätt lat tjej, men Agne Johansson , han som tränade oss i Ljusne, väckte intresset för friidrott på allvar hos mej.

Det berättar Gun Eriksson, numera Olsson, 70 år ung nu, när redaktör Leif Sundell träffar henne hemma i Klippan i Skåne. Och hon har fortfarande klipp i steget.

Gun Olsson - hon hette Eriksson som ogift - och är den hälsingedam som tagit flest SM-guld genom åren.

Det var en gång - som det så fint heter.

Den här gången handlar det om en ung flicka från Ljusne, några häcklopp utanför Söderhamn. Namnet Gun Eriksson.

Det började med att hon och hennes kompisar tyckte om att springa fort. Och hoppa långt.

Och de hade lärt sig att det gick fortare att ta sig de 60 meter-na om man startade på ett speciellt sätt med hjälp av gropar i kolstygben. Startblock numera.

Jag tyckte om att tävla och bara vi kom in i klubbens folkvagnsbuss för att åka iväg på tävlingar så var det rätt skoj, men jag hade svårt att komma just iväg. Det var Agne Johansson som pushade på mig och han var rätt envis och det var bra det, säger Gun som började sin friidrottsbana i slutet av 50-talet.

Hemma i Hälsingland vann hon det mesta hon ställde upp i. Och allra bäst var hon i längdhopp. Sprint var hon också bra på. En bra kombination.

- Jag har en massa DM-guld i någon låda någonstans, men hur många vet jag inte säger Gun.

1967 värvades Gun till Gävleklubben IF Skade. De hade fått upp ögonen för Gun när hon knep en bronsplats i SM-längdhopp - året innan. Och första säsongen i Skade tog hon sitt första SM-guld, det i just längd.

- Så träffade jag Kent (Olsson) och flyttade med honom till Helsingborg. Jag började också tävla för IFK Helsingborg och eftersom Kent var häcklöpare så blev det att jag började träna det också. Men första säsongen i Helsingborg 1968 var ingen bra säsong för mig, ett typiskt mellanår kan man säga.

Men det skulle bli ändring. Åren efter efter blev det sex raka SM-guld i 100 meter häck och fyra raka i 200 meter häck. 1969 var förresten det första året som damerna sprang 100 meter häck (80 meter häck innan) och det blev 200 meter häck också det året.

Med de 10 SM-gulden, plus det i längdhopp 1967, så är hon den hälsingedam som tagit flest SM-guld i friidrott. Hon har ett antal silver- och bronsmedaljer också hemma i prisskåpet.

Gun hade det svenska rekordet både på 100 meter häck och 200 meter häck. Rekordet på 200 meter var också lika med Nordiskt rekord. 200 meter häck för damer gällde bara de fyra år som Gun Olsson vann. 1974 blev det 400 meter häck och det året vann Lotta Malmström (nu boende i Ljusdal) SM-guldet.

- Lotta och jag är bästa vänner, berättar Gun.

Gun Olsson har inte bara samlat medaljer, hon har förstås också en hel massa idrottsminnen.

- På den här tiden matchade vi inte bara mot Finland i de så kallade Finnkamperna (Gun har gjort sju). Vi hade landskamper i övrigt också och det är fina minnen. Jag hade också fördelen att få vara med i ett OS, 1972 i München, berättar Gun som också var med på EM i Aten (1969) och Helsingfors (1971). Något VM fanns inte då utan det första friidrotts-VM:et arrangerades i Helsingfors 1983.

Berätta vad som hände under för-OS i München.

- Jag var ensam svensk som skulle tävla den här förmiddagen. Jag kom in på stadion och skulle springa i det andra heatet. Då upptäckte jag att jag glömt mina spikskor på hotellet. Det blev panik förstås, jag menar man kunde ju inte springa ett häcklopp i gymnastikskor. Vår förbundskapten Gusti Laurell satt på läktaren och såg att det var något problem och han stack iväg för att leta de andra svenska tjejerna för att låna ett par skor. Då kom det en tyska fram till mig som sett mitt dilemma och hon lovade att fixa ett par, men de var två nummer för stora. Gusti kom tillbaka och vi fixade det, vi snodde tejp runt skorna för att få dem att sitta. Jag fick till och med byta heat, fick springa i det sista, och jag gjorde ett riktigt bra lopp och blev fyra. I OS året efter åkte jag ut i försöken.

När lade du spikskorna på hyllan?

- Jag lade egentligen av efter säsongen 1973, men så hade Helsingborg fått SM:et 1974 och då tyckte ledarna i klubben att det var för jäkligt att jag hade slutat. Det blev inte mycke träning, men jag vann 100 meter häck. Men sedan var det slut. Efter det att jag fött Karin gjorde jag ett litet försök att springa 400 meter häck, men det var alldeles för långt för mig.

Leif Sundell

I fiskebåt över Bottenhavet för vänskapsmatcher i fotboll

Det här är historien om en av tidernas märkligaste idrottsresor. Det var i juli 1948 som 16 personer packade ihop sig i en knappt nio meter lång fiskekutter för att göra resan från Hudiksvall till Kaskö i Finland – för att spela vänskapsmatcher i fotboll!

Den riskfyllda överfarten tog över 21 timmar och båten hade bara en minimal akterruff över motorn och manöverplatsen. De flesta fick sitta oskyddade i det öppna lastutrymmet och man alternerade om platserna i ruffen, där några åt gången halvliggande kunde ”kura” ihop sig vid sidan av den dunkande tändkulemotorn.

Det var Hudiksvalls ABK som det här året hade tagit steget upp i Hälsingeserien klass II och när styrelsen funderade på att fira denna framgång väcktes idén om ett fotbollsbesök i Hudiksvalls finska vänort Kaskö.

Frågan var bara hur man skulle ta sig dit. Tåg diskuterades men förkastades av ekonomiska skäl. Den ”närmaste” vägen var ju rakt över havet och när fiskaren Henry Engman vid Kuggören erbjöd sig att för 700 kronor (!!!) skjutsa laget i sin nya fiskebåt, utrustad med en 20 hästars tändkulemotor, så slog man till.

Många ruskade på huvudet vid kajen i Hudiksvall när spelare och ledare tillsammans med skepparen och en ”utsänd” lokalreporter från Hudiksvalls Nyheter vinkade farväl för den till synes riskfyllda resan över havet.

Man måste ha i åtanke att man under resan inte hade någon möjlighet att kommunicera med land och att den tunga lasten

ABK:s lag som 1948 gjorde resan över havet.

Stående fr.v.: Gösta Edstrand, Gunnar Ehnebom, Gunnar Hållander, Bernt Holmqvist, Sigvard Johansson, Sören Karlsson, Alf Olsson, Gustav Lithner (ledare).

Knästående fr.v.: Magnus Larsson, Allan Hägglund, Lambert Svensson, Olle Broman, Ivar Burman.

gjorde att båten gick djupt och bara kunde komma upp till cirka 7 knop. Och vid den här tiden fanns varken mobiltelefoner eller GPS-navigatorer.

Det tog 19 timmar innan den finska kusten kunde skönjas efter en natt med avsevärd dyning som gjorde att några av spelarna blev ordentligt sjösjuka. Det har berättats att dessa placerades liggande och fastspända under en pressening på rufftaket eftersom man inte ville riskera att få "spyor" i det trånga sittutrymmet.

Under senare år berättade Olle Broman, som med sina 17 år var yngst av spelarna, att han måste ha föräldratillstånd för att få följa med. Hans mamma hade gjort i ordning ett smörgåspaket som han skulle ha under resan. Smörgåsarna tog slut - efter två timmar...

Matcherna gick bra. ABK tog tre segrar mot lokala Kaskö-lag med 18 mål framåt och bara 4 insläppta, så motståndet var uppenbart av lämplig klass.

Hemresan blev något tuffare. Efter några timmars gång upptäckte man mitt i natten att ingen hade tänkt på att fylla färskvatten. Det som fanns räckte bara till ungefär ett glas per person och då hade man ännu 14-15 timmars gång framför sig.

Efter natten väntade en dag med stekhet sol som bara hjälpte till att öka vattenbehovet, men vattnet räckte bara för att fukta läpparna och munnen. Många av spelarna kom iland svårt uttorkade och med sönderbrända och uppsvällda läppar.

Det var förstås en riskfylld och knappast rekommendabel resa som ABK-arna gav sig iväg på. Nu hade de ändå tur med vädret, annars kunde det ha gått illa.

Den enda incidenten var ett motorstopp några timmar från den finska kusten, men det berodde på att ett fisknät trasslade in sig runt propellern. Nätet kunde dock skäras loss och färden fortsatte.

Att skepparn med bara hjälp av sin enkla sjömanskompass kunde hålla kursen och räkna rätt på vindavdriften måste väl också anses som något av en bragd.

Lars Gösta Larsson

Källor: Lokala tidningsartiklar och Hudiksvalls ABK:s jubileumsskrift.

Trångt i båten var det. Lagledaren Gustav Lithner har tagit över rorkulten. Närmast Sigvard Johansson, Alf Olsson, Gösta Ekstrand och Magnus Larsson.

Övriga är Gunnar Ehnebom, Bernt Holmqvist, Olle Bromas, John Berg och Sören Karlsson.

(Bild kopierad från tidning).

Olle Hedgren, hedersledamot i HIHS, har forskat i Söderhamns tidigaste idrottshistoria och skriver om den i två artiklar. Den första kommer här.

Söderhamns Tidning 5 sept. 1940

När idrotten kom till Söderhamn.

Snart 50 år sedan "sportfåneriet" började i Åsberget.

Några glimtar från uppväxtåren.

Talar man med någon av dem som voro med då seklet var ungt får man också anledning att eftertänksamt begrunda på vilket sätt och under vilka omständigheter idrottens första och något tveksamma genombrott i Söderhamn skedde.

En av de optimister som var med och bildade Söderhamns Idrottsförening fyllde för någon tid sedan 60 år, nämligen direktör Petrus Sköld i Bollnäs. Han var med bland de första "sportfånarna" i Söderhamn och, även om han inte direkt var initiativtagare till Söderhamns Idrottsförening, tog han en verksam del i den tidens Idrottsliv.

ST:s medarbetare fick, med anledning av direktör Skölds 60-årsdag, uppslag till en artikel om dagens idrottsliv i Söderhamn.

Kamrer Gustaf Sköld, skaparen av Söderhamns Idrottsförening...

Man påstår att idrottsrörelsen i Söderhamn hade sin upprinnelse i Åsberget, börjar intervjun.

Det är nog riktigt. Däremot kan jag inte gå i god för att det är sanning då man påstår att Sveriges första skidtävling hölls i Söderhamn.

Vi började emellertid omkring 1890 och fick så småningom, efter dåtidens förhållande, en ganska förnämlig stab av idrottsmän, men vi voro inte så väl sedda på den tiden. Folks misstänksamhet mot oss sportfånar kunde emellertid inte hindra oss från att hålla på med fånigheterna.

En dag tolkade Petrus med tåget från Söderala. Han och en kamrat hade nämligen upptäckt berget i Söderala och var eld och lågor för att föreningen skulle anlägga en skidbacke där. En dag hade Petrus varit där ute, men eftersom han varit lite grann maklig av sig i hela sitt liv, säger kamrer Sköld med det där tjuvpojksleendet, så orkade han inte åka skidor hem. Han tog tåget i stället och det gick till på det sättet att han hakade sig fast i buffertarna och på så sätt tog han sig hem till Söderhamn. Emellertid hade resan till resultat att Söderalabacken kom till och där hade vi sedan många tävlingar.

Kan ni inte åka skridskor utan nattmössa?

Vi började med skridskoåkning och tog efter de större stjärnorna som hade en calott på huvudet... Folk i allmänhet höll oss för dårar, antingen vi luffade efter landsvägen eller hade ordnat ordentliga tävlingar på "Törnekröningen" eller "Vändningen". Törnekröningen var förresten en föregångare till den nutida ståtliga Idrottsparken vid Granskär.

Hur kom det sig att Åsbergspojkarna voro det egentliga upphovet till idrottsrörelsen här i staden?

Jo, det berodde nog närmast på den omständigheten att jag själv prenumererade på en tidning som hette Kamraterna. I denna framfördes så småningom förslag till läsekretsen, att idrottstävlingar skulle anordnas. Redaktör för Kamraten var Louis Zettersten, sedermera en av Sveriges idrottsförbunds tillskyndare.

Vi pojkar på Åsberget hörde till dem som "nappade" på Kamratens förslag och här utvecklades så småningom en livlig aktivitet på idrottsmarknaden. Vi hade underbart roligt helt enkelt, trots, eller kanske det rättare sagt var tack vare, de primitiva resurserna vi hade.

SIF bildades på grund av snålhet.

När bildades Söderhamns IF?

Jo det gick till på så vis att vi tyckte att den där årsavgiften till Kamratförbundet blev för dyrbar. För att komma ifrån den så bildade vi. en vacker solskensdag, SIF. Det skedde på en bro, tillhörig en av fabrikör Lars Jernbergs fastigheter på Väster. Så SIF kom egentligen till på grund av snålhet.

Sedan själva stiftandet väl var gjort fick rörelsen luft under vingarna, trots att vi inte rönste någon vidare uppmuntran av allmänheten.

Den första backhoppningssporten började vi i Åsberget.

Där fanns en naturlig klippa i backen intill slaktare Nilssons. Här gjorde vi den första lärospåren och snart funno vi oss mogna för den första tävlingen. Den ägde rum i backen vid Knektslätten. Sedermera upptäckte vi även de möjligheter

som Västra berget, vid Vennerströms, kunde erbjuda. Här höll för övrigt skidklubben Faxa sina första tävlingar under kapten Schultz och lantmätare Blomgrens ledning. Denne Blomgren var för övrigt farbror med hela stan och väckte bl.a. stor sensation som en av våra första vinterbadare.

Bland de första entusiasterna märktes bl.a. Fredrik Westberg, som numera är död, Nils Forsberg, Pelle Sundberg, Thure Linck, Gösta Carlsson, Wennerberg, Olle Hillman, Fritz Orre och Johan Granlund.

Den senare var för resen en ovanligt nitisk kassör i föreningen.

Hur finansierade ni rörelsen på den tiden?

Genom årsavgifter och tiggeri. De anspråk vi hade voro inte heller stora. Var och en stod för sina kostnader. Man fann, helt enkelt, ett nöje i att idrotta. Men naturligtvis fanns ju sådana som inte hade råd med några som helst offer. Även det gick att ordna. Om inte annat så skramlade vi, bättre lottade, för att kamraten skulle få vara med.

Efter varje träning drack man brunn vid Urs källa.

Den första tävlingen vi vågade oss på att ordna var löpning en Engelsk mil och den ägde rum utefter Blötängarna. Som ett bevis för dåtidens låga standard kan nämnas att jag själv segrade i tävlingen på 6.20. Numera springer man visst på ett par minuter kortare tid. Men det var ju också andra grejor och andra banor vi hade att hålla oss till. Tore Larsson, en son till

framlidne målare Larsson, var andre man på 6.50.

Jag kommer ihåg att Calle Sedwall, numera välbeställd fabrikör i Söderhamn, länge gick och tittade på oss, i smyg, men rätt som det var hade även han sällt sig till "sportfånarna".

I huvudsak sysselsatte vi oss på sommaren med allmän idrott.. Fotboll kom också så småningom, men det blir ett senare kapitel.

Bland våra bättre idrottsmän förtjänar Gösta Stering att nämnas. Han var efter dåtida förhållanden god i så väl längd- som höjdhopp. Han var även duktig i skidåkning och på skridskor.

Vår bäste sprinter var Sten Björkman. Även jag och bror Petrus voro emellertid med och härjade i prislistorna och träningen försummade vi aldrig. Den ägde i regel rum vid den s.k. "Vändningn" där Shells och Gulfs bensinstationer nu är belägna. Här tränades med liv och lust och efter avslutad träning gick vi i samlad trupp till Urs källa och drack brunn. Det fanns för övrigt inte vatten på närmare håll.

Trots all träning nådde vi dock inga mera framstående resultat men det var heller inte så mycket att undra på ty all teknik var oss främmande. Allt vad vi kunde hade vi tagit till oss själva. När John Eriksson hoppade 1.30 i höjd tyckte vi att vi hade kommit långt.

Olle Hedgren, hedersledamot i HIHS

har forskat i och omkring den tidiga idrotten i Söderhamn.

Kassörens ruta.

182 medlemmar fördelade på 147 enskilda medlemmar, 33 föreningar och två förbund, kommuner och företag, har hittills betalat medlemsavgiften för 2016.

Vi hälsar Hans Strömberg, Kurt Åström, Berndt Åkesson, Göran Bodin, Stig-Åke Åström, Mats Persson, Stig Olsson, Roland Olsson, Karl Arne Jonsson, Gert Bergkvist, Vallsta IF och Norrala IF välkomna som nya medlemmar.

Medlemsavgifter, versamhetsbidrag, annonsintäkter och idrottscaféer är våra största inkomstkällor och vi hälsar alla varmt välkomna att stödja oss i vår strävan att samla in och bevara material rörande Hälsinglands digra och intressanta idrottshistoria till kommande generationer. Vi är övertygade om att det finns en massa protokoll, verksamhetsberättelser, resultatlistor, annonser, affischer och skrönor hos enskilda personer och idrottsföreningar som skulle passa att publicera i vår tidskrift Idrottsminnen och på vår hemsida.

För publicering av material eller köp av annonsplats i Idrottsminnen: Erik Wiger, 070-749 00 38 erik@wiger.net

För publicering av material eller köp av annonsplats på vår hemsida www.hihs.se kontakta:

Anders Skoglund 070-690 93 01 agskoglund@gmail.com

el. Lars Hedlund, 070-6247856 lars.hedlund@soderhamn.com

Kontakta Owe Flodin, 070-569 08 31, flodin.owe@telia.com för anmälan om ny medlem, meddelande om adressändring eller begäran om avslutat medlemskap.

**Medlemsavgiften betalas till vårt bankgiro 273-0133
OBS! Göm inte att ange betalningsavsändare!**

Gör ett besök i Glada Hudik

Här finns den unika miljön och Sveriges gladaste handelsstad med ett 80tal butiker, restauranger och caféer mitt i centrum.

